

случае необходимости, адекватных мер в системе управления качеством учебного процесса. Эта же методика может быть использована и при определении учебных достижений (рейтинга) студентов.

Бібліографічні посилання:

1. Беспалько В.П. Основы теории педагогических систем. – Воронеж: Изд-во Воронежского университета, 1977. –204 с.
2. Погорелов А.І. Тепломасообмін (основи теорії і розрахунку):– Львів, «Новий світ–2000», 2006.–144 с..
3. Юцявичене П. Теория и практика модульного обучения. – Каунас: Швиеса, 1989. –272 с.

О.В. Попова

(Дніпродзержинський медичний коледж)

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Актуальність обраної теми обумовлена протиріччями практики формування навчально-методичного забезпечення дисциплін:

– структурно-логічна схема формування складових навчально-методичних комплексів «знання-уміння-навички» викликає труднощі щодо запровадження компетентнісного підходу до проектування вищої освіти;

– обмеженість студентів у виконавчому етапі пізнавальної діяльності;

– як вид навчальної діяльності, самостійна робота реалізується студентом при підготовці до контрольних заходів та при виконанні індивідуальних завдань, але методичні рекомендації до всіх видів навчальної діяльності студентів не містять інформації щодо засобів та процедури контрольних заходів, їх форми та змісту, методів розв'язання вправ, джерел інформації;

– методичні рекомендації для студентів не містять заздалегідь передбачених результатів навчальної діяльності студента.

Впровадження компетентнісного підходу вимагає від структури та змісту навчально-методичної літератури формування діагностично поставлених і сформульованих навчальних цілей, що адекватні умінням освітньо-кваліфікаційної характеристики та застосовуються як основа для формування засобів діагностики;

Використання компетентнісного підходу при проектуванні та реалізації навчального процесу передбачає значне посилення практичної спрямованості вищої освіти.

Мета статті – використання компетентнісного підходу при формуванні складових навчально-методичних комплексів дисциплін – націлена на подолання означених проблем.

Проведення практичних занять у медичних ВНЗ передбачає методичну підготовку трьох його основних етапів: підготовчого, основного, заключного. Кожний з цих етапів має специфічні методичні функції, цілі, систему методів, методичне забезпечення. Уміння вирішувати всі методичні питання, пов'язанні з

проведенням етапів заняття, є базисною і найбільш важливою частиною педагогічної підготовки викладача, тому що потреба у їх вирішенні виникає кожен день.

Основними методичними критеріями, на основі яких здійснюється проектування організаційної структури заняття є: розподіл заняття на етапи, визначення їх методичних цілей в рівнях засвоєння та змісту; методів навчання та контролю; підбір матеріалів методичного забезпечення; розподіл часу по етапах заняття

Головними методичними функціями **підготовчого етапу** є:

- організаційні заходи;
- постановка навчальних цілей;
- створення позитивної пізнавальної мотивації;
- контроль вихідного рівня теоретичної і практичної підготовки за темою заняття;

Для кожного питання плану теми необхідно вказати запланований рівень його засвоєння та контролю.

1 рівень – знання-знайомства, поверхневі загальні уявлення, що не передбачають точного відтворення.

2 рівень – повноцінні теоретичні знання, що свідомо відтворюються і застосовуються у вирішенні стандартних типових задач.

3 рівень – професійні навички (автоматизовані професійні дії), професійні вміння (здатність оперувати знаннями та навичками у вирішенні нетипових, ускладнених професійних задач;

4 рівень – творчий, передбачає самостійне знаходження нових знань або способів дії.

Частіше на підготовчому етапі контроль здійснюється на 2 рівні (теоретичні знання). Але можливе планування і 1 рівня для несуттєвих питань, а також і 3 рівня там, де передбачається контроль раніше сформованих навичок або вмінь.

Визначивши цілі контролю на підготовчому етапі, необхідно вирішити питання про вибір системи методів контролю. Важливо зауважити, що рівень педагогічної майстерності викладача багато в чому визначається його вмінням правильно вибирати систему методів, що адекватні цілям заняття на різних його етапах. Перша методична вимога, на основі якої проводиться вибір методів навчання та контролю, полягає в тому, що методи не вибираються довільно, їх вибір чітко визначається тим рівнем засвоєння, який задається в цілях.

Методом формування вмінь є активний професійний тренінг у вирішенні нетипових ситуаційних задач, який може бути доповнений рішенням тестових завдань 3 рівня. Діагностика рівня професійних вмінь здійснюється на цій же основі: методом вирішення системи нетипових ситуаційних задач і частково методом програмованого контролю 3 рівня.

Наступною важливою сучасною методичною вимогою є різноманітність методів контролю, що використовуються на підготовчому етапі заняття. Ця вимога обумовлена специфікою і складностями сучасного етапу професійної

підготовки, що характеризується високою інформаційною перенасиченістю навчальних програм, значною складністю навчального матеріалу і високими темпами його засвоєння. В умовах значних інформаційних перевантажень особливо важливо враховувати психологічні особливості студентів і умови ефективності психічних процесів в пізнавальній діяльності.

Психолого-педагогічні дослідження свідчать, що працездатність студента, а також ефективність його сприйняття, пам'яті, уваги, мислення значно зростають в умовах, коли методи навчання та контролю є різноманітними. Постійна зміна видів пізнавальної діяльності, їх форм особливо в умовах позитивного емоційного забарвлення, робить власне пізнавальний процес цікавим, захоплюючим, різноманітним, а значить більш ефективним.

Наступна сучасна вимога щодо побудови контролю на підготовчому етапі полягає у необхідності одночасного поєднання різноманітних методів індивідуального і групового контролю, дозволяє максимально охопити контролем навчальний матеріал і досягнути значного ступеня активізації студентів і зворотного зв'язку.

Важливо зауважити, що активне поєднання різноманітних методів на етапі контролю включає механізм довгострокової пам'яті студента.

Основний етап практичного заняття відіграє виключно важливу роль у професійному становленні медичного працівника. Саме на цьому етапі досягаються головні цілі фахової підготовки – формується система професійних навичок та система професійних вмінь відповідно до вимог майбутньої професії. Тому особливе значення набуває правильна методична організація цього етапу: визначення його функцій, змісту, цілей, методів, засобів та тривалості.

Необхідно вказати перелік практичних завдань, в процесі виконання яких формуються навички та вміння. Наприклад, оволодіти навичками, технікою, методикою проведення, методами діагностики та інтерпретації даних, провести клінічне обстеження, визначити план догляду, тактику невідкладної допомоги, здійснити догляд.

Виділяють три найбільш значимі групи професійних медичних навичок. Перша група навичок це – мануальні, сенсомоторні – основу яких складає діяльність руки. Друга група – перцептивні, в основі яких лежить процес чуттєвого сприймання (перцепції). Третя група – інструментально-розрахункові і поєднує навички, що забезпечують користування професійними приладами проведення стандартних професійних вимірювань та розрахунків за відомими формулами та алгоритмами. Перший етап формування навичок – це усвідомлення та запам'ятовування професійного алгоритму навички. Другий етап – практичний тренінг у оволодінні навичкою за даним алгоритмом. Суть практичного тренінгу полягає у багаторазовому повторенні одних і тих же дій, маніпуляцій, процедур, вимірювань, розрахунків т.п., відповідно до заданого алгоритму, з метою їх закріплення. Третій етап характеризується досягненням стадії автоматизованого виконання. Четвертий етап функціонально призначений для забезпечення зберігання навички в дійовому стані. Це

досягається шляхом постійного підкріплення, повторення сформованої навички, постійного використання її в професійних ситуаціях.

Вміння – це знання та навички в дії. Вміння – є визначальним інтегрованим показником рівня підготовки фахівця. Метод формування вмінь – це активний, насичений, систематичний тренінг у вирішенні нетипових професійних задач, які вимагають варіативного оперування широкою системою теоретичних знань та системою практичних навичок у різноманітних ускладнених професійних ситуаціях.

Тривалість основного етапу практичного заняття детермінується вимогами професійного тренінгу. Він ефективний, якщо займає основне домінуюче місце в структурі заняття. Головною методичною функцією заключного етапу є контроль і корекція рівня професійних умінь і навичок, що складають головну мету заняття. Крім контролюючої функції, заключний етап виконує функцію узагальнення та підведення підсумків: теоретичного, практичного та організаційного. Організаційний підсумок передбачає оцінювання успішності студентів. Тут доцільнішим є використання трьох критеріїв: діагностика рівня знань, навичок та вмінь. Пріоритетне положення мають критерії 3 рівня – навички і, особливо, вміння.

Кожний етап заняття потребує використання певних матеріалів методичного забезпечення, що відповідають їх цілям та змісту. До їх числа відносяться: матеріали контролю для підготовчого та заключного етапів; інструктивні методичні матеріали для основного етапу заняття: професійні алгоритми або орієнтовані карти для оволодіння професійними вміннями та навичками; інструктивні матеріали для до аудиторної самостійної теоретичної підготовки студентів.

Розробка та впровадження матеріалів методичного забезпечення здійснюється на основі диференційного методичного аналізу, головний принцип якого свідчить: методи та засоби навчання та контролю повинні бути жорстко адекватні навчальним цілям у рівнях засвоєння.

Висновки. Проведення практичних знань у медичних ВНЗ передбачає методичну підготовку трьох етапів: підготовчого, основного, заключного. Кожний з цих етапів має специфічні методичні функції, цілі, систему методів, методичне забезпечення. Вибір методів навчання та контролю чітко визначається тим рівнем засвоєння, який задається в цілях. Діагностика рівня професійних умінь здійснюється методом вирішення системи нетипових ситуаційних задач і частково методом програмованого контролю. Одночасне поєднання різноманітних методів індивідуального і групового контролю дозволяє максимально охопити контролем навчальний матеріал і досягнути значного ступеня активізації студентів і зворотного зв'язку. Успішність формування професійних вмінь визначається якістю професійного тренінгу, його активністю, насиченістю, ступенем домінування в навчальному процесі, а також якістю матеріалу, на якому він базується. Ступінь оволодіння навичками визначається на основі індивідуального контролю практичних дій студента, по критеріях точності виконання, швидкості, ступеня автоматизованості.

Усі етапи практичного заняття потребують використання певних матеріалів методичного забезпечення, що відповідають їх цілям та змісту.